

No.	Handlungsempfehlung [beispielhafte Maßnahmen]	Zalecenie działania [przykładowe działania]	Cluster / Grupa działań	Hinweise und Anmerkungen / Uwagi i wskazówki	Ministerium der Finanzen und für Europa des Landes Brandenburg	Landesbehindertenbeirat Brandenburg (LBB)	ZLOP - przedstawiciel Fundacji na rzecz Collegium Polonicum							
1.1	Raumstruktur, demografische Entwicklung und Daseinsvorsorge / Struktura przestrzenna, rozwój demograficzny i dostęp do dóbr i usług				+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	
1.1.1	Leistungen der Daseinsvorsorge gemeinsam nutzen und bereitstellen, Attraktivität von Leistungen der Daseinsvorsorge für die grenzübergreifende Nutzung verbessern	Wspólne świadczenie i korzystanie z usług publicznych, poprawa atrakcyjności usług publicznych do transgranicznego korzystania	Leistungen der Daseinsvorsorge grenzüberschreitend ermöglichen, insbesondere im Bereich der grenzüberschreitenden Gesundheitsversorgung / Transgraniczne świadczenie usług publicznych, szczególnie transgraniczna opieka zdrowotna	ULV B-BB: Priorität vor Investitionsvorhaben muss das Überwinden der gesetzlichen Hürden haben / Pokonywanie przeszkód prawnych musi mieć pierwszeństwo przed projektami inwestycyjnymi										
1.1.2	Hindernisse bei der Bereitstellung von Leistungen der Daseinsvorsorge überwinden	Pokonywanie barier w kontekście udostępniania usług publicznych		UMWL: vykřešit "szczególnie transgraniczna opieka zdrowotna" / "insbesondere im Bereich der grenzüberschreitenden Gesundheitsversorgung" streichen										
1.1.3	Lebensqualität für alle Einwohner*innen des Fördergebietes erhöhen, Gleichstellung für Menschen mit Behinderungen, Menschen mit Migrationsgeschichte und Menschen aus dem LGBTQIA-Spektrum sicherstellen	Podniesienie jakości życia wszystkich mieszkańców z obszaru wsparcia, zapewnienie równości osobom z niepełnosprawnościami, osobom z przeszłością migracyjną oraz osobom ze spektrum LGBTQIA	Sozialen und gesellschaftlichen Herausforderungen mit grenzübergreifenden Ansätzen begegnen / Radzenie sobie ze wyzwaniami społecznymi poprzez podejścia transgraniczne	UMWL: nie wymieniać grup społecznych - "wszystkich mieszkańców z obszaru wsparcia" zwrot odnosi się wówczas do wszystkich grup, nikogo nie pomija ani nie dyskryminuje / keine Auflistung sozialer Gruppen - "alle Einwohner*innen des Fördergebiets" - die Formulierung bezieht sich auf alle Gruppen und schließt niemanden aus oder diskriminiert ihn Stowarzyszenie Gmin RP Euroregionu Sprewa-Nysa-Bóbr: Zmiana treści działania na: "Podniesienie jakości życia wszystkich mieszkańców z obszaru wsparcia i grup defaworyzowanych" / Änderung des Inhalts der Aktion in: "Verbesserung der Lebensqualität für alle Einwohner*innen aus dem Fördergebiet und benachteiligte Gruppen"										
1.1.7	Attraktivität der Mittel- und Oberzentren stärken	Wzmocnienie atrakcyjności ośrodków regionalnych			o	o	3			4				
1.1.8	Attraktivität des ländlichen Raumes mit Grundzentren stärken	Wzmocnienie atrakcyjności obszarów wiejskich z ośrodkami funkcji podstawowych		MdFE: Cluster insgesamt ist eher nicht vorrangig für INTERREG geeignet / Grupa działań jako całość nie ma raczej charakteru priorytetowego dla INTERREG	o	o	3			2				
1.1.9	Die vielfältigen, grenzübergreifend nutzbaren Funktionen des ländlichen Raumes für die Bevölkerung der Zentren inwertsetzen, aufbauend auf interkommunalen Partnerschaften und dem Natur- und Kultur-Erbe	Popularyzacja i wykorzystanie wielorakich transgranicznych funkcji terenów wiejskich dla ludności ośrodków miejskich, w oparciu o partnerstwa międzygminne oraz dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe	Attraktivität der Mittel- und Oberzentren und des ländlichen Räumes durch Inwertsetzung grenzübergreifend nutzbarer Funktionen stärken / Wzmocnienie atrakcyjności ośrodków regionalnych i obszarów wiejskich poprzez popularyzację i wykorzystanie funkcji transgranicznych	UMWL: Opisane działania wielokrotnie powtarzają się, proszę o skompensowanie i ujednolicenie tego typu działań / Beschriebene Aktionen wiederholen sich vielfach, ich bitte darum, diese Arten von Aktionen zusammenzufassen und zu vereinheitlichen Euroregion Spree-Neiße-Bober e.V.: Die [positive] Bewertung bezieht sich v.a. auf die Bedeutung des Bereichs 1.1.9 / Ocena [pozytywna] odnosi się przede wszystkim do znaczenia obszaru 1.1.9 Stowarzyszenie Gmin RP Euroregionu Sprewa-Nysa-Bóbr: punkty dot. 1.1.9 / Punkte beziehen sich auf 1.1.9	+	+	4			5				
1.1.12	Grenzübergreifende Zusammenarbeit in der Raumplanung als strategisches Instrument verbessern	Poprawa współpracy transgranicznej w zakresie planowania przestrzennego jako instrumentu strategicznego	Grenzübergreifende Zusammenarbeit in der Raumplanung stärken / Intensyfikacja współpracy transgranicznej w zakresie planowania przestrzennego	ULV B-BB: Zweifel an der regionalen Kompetenz / Wątpliwości dotyczące kompetencji regionalnych										
1.2	Bildung und Spracherwerb / Edukacja i nauka języka				+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	
1.2.1	Regelangebot für den frühkindlichen Erwerb der Nachbarsprache in Kindergärten und Grundschulen aufbauen	Stworzenie możliwości przedszkolnej i wczesnoszkolnej nauki języka sąsiada w ramach regularnego programu edukacyjnego	Erwerb der Nachbarsprache erleichtern / Ułatwienie nauki języka sąsiada	UMWL: Wzmocnić atrakcyjność nauki języka sąsiada poprzez wprowadzenie dodatkowego języka obcego np. języka angielskiego / Erwerb der Sprache des Nachbarn durch die Einführung einer zusätzlichen Fremdsprache, z.B. Englisch, attraktiver machen										
1.2.2	Erweiterung der Angebote zum Erwerb der Nachbarsprache in jeder Phase der Ausbildung, aufbauend auf den Angeboten zum frühkindlichen Erwerb der Nachbarsprache in Kindergärten und Grundschulen	Rozszerzanie oferty nauki języka sąsiada na każdym etapie nauki, na bazie oferty wczesnej nauki języka sąsiada w przedszkolach i szkołach podstawowych												
1.2.3	Erlernen der Nachbarsprache mittels weiterer Bildungsangebote und im Rahmen von Weiterbildungsmaßnahmen, ergänzende Angebote über Sommerschulen oder gemeinsame Kurse, Lernen in Sprachtandems	Nauka języka sąsiada poprzez inne oferty edukacyjne i w ramach kształcenia ustawicznego, oferty uzupełniające w postaci szkół letnich lub wspólnych kursów, nauka w tandemach językowych		Euroregion Spree-Neiße-Bober e.V. / Stowarzyszenie Gmin RP Euroregionu Sprewa-Nysa-Bóbr: Die ER SNB kann eigene Projekte im Bereich des Erwerbs der Nachbarsprache umsetzen / ESNB może realizować projekty własne z zakresu nauki języka sąsiada										
1.2.5	Schaffung eines gesonderten Fonds Sprachoffensive	Utworzenie odrębnego funduszu na ofensywę językową		UMWL: vykřešit / streichen Euroregion Spree-Neiße-Bober e.V.: Die ER SNB kann den Fonds Sprachoffensive umsetzen bzw. verwalten (siehe hierzu auch frühere Hinweise im Rahmen des Programmierungsprozesses) / ESNB może wdrażać fundusz na rzecz ofensywy językowej lub nim zarządzać (zob. również wcześniejsze uwagi na ten temat w kontekście procesu programowania)										
1.2.6	Ausbau grenzübergreifender Interaktionen zur fachübergreifenden Kompetenzentwicklung im Sinne des lebenslangen Lernens	Rozszerzenie transgranicznych interakcji na rzecz interdyscyplinarnego rozwoju kompetencji w sensie uczenia się przez całe życie – kształcenia ustawicznego	Lebenslanges Lernen im grenzüberschreitenden Kontext und durch Einbeziehung des Natur und Kulturerbes stärken / Wzmocnienie kształcenia ustawicznego w kontekście transgranicznym oraz poprzez uwzględnienie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego							2				
1.2.7	Grenzüberschreitende Angebote in der außerschulischen Bildung, unter anderem zum Bereich Bildung für nachhaltige Entwicklung (BNE) fördern, Einrichtungen der außerschulischen Bildung weiter grenzüberschreitend vernetzen	Wspieranie transgranicznych ofert w zakresie edukacji pozaszkolnej, w tym w dziedzinie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, wzmacnianie transgranicznych sieci instytucji edukacji pozaszkolnej		ULV B-BB: BNE [Bildung für nachhaltige Entwicklung] sollte im Fokus stehen / Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju powinna być w centrum uwagi							3			
1.2.8	Natur- und Kultur-Erbe in Bildungsaktivitäten einbeziehen	Uwzględnienie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego w działaniach edukacyjnych									5			
1.2.9	Systematische Weiterbildung von Personal insbesondere im Bildungssektor (unter anderem in interkultureller Kompetenz, Sprachanimation, Digitalkompetenz, inklusiver Bildung)	Systematyczny rozwój kwalifikacji pracowników, zwłaszcza w sektorze edukacji (m.in. w zakresie kompetencji międzykulturowych, animacji językowej, kompetencji cyfrowych, edukacji włączającej)	Grenzübergreifende Qualifikationen und Kompetenzen im Bildungssektor stärken / Wzmocnienie transgranicznych kwalifikacji i kompetencji pracowników w sektorze edukacji								3			
1.2.10	Austausch auf Ebene der Kita-, Schulleitungen, Lehrkräfte, Erzieher*innen und sonstigen im Umfeld der (Träger-) Einrichtungen tätigen Personen intensivieren (gegenseitige Praktika, Personaltausch, Job-Shadowing)	Intensyfikacja wymiany na poziomie dyrekcji przedszkoli i szkół, nauczycieli i innych osób pracujących w środowisku placówek i organów prowadzących (staże po obu stronach, wymiana personelu, job shadowing)									5			

[illegible]

[illegible]

[illegible]

No.	Handlungsempfehlung [beispielhafte Maßnahmen]	Zalecenie działania [przykładowe działania]	Cluster / Grupa działań	Hinweise und Anmerkungen / Uwagi i wskazówki	Ministerium der Finanzen und für Europa des Landes Brandenburg	Landesbehindertenbeirat Brandenburg (LBB)	ZLOP - przedstawiciel Fundacji na rzecz Collegium Polonicum							
3.1	Natur- und Umweltschutz / Ochrona przyrody i środowiska naturalnego				+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	
3.1.5	Zusammenarbeit auf Ebene der Verwaltungen im Natur- und Umweltschutz weiter stärken	Wzmocnienie współpracy na płaszczyźnie administracji w zakresie ochrony przyrody i ochrony środowiska	Zusammenarbeit der Verwaltungen unterstützen / Wspieranie współpracy administracji publicznej	MdFE: Gibt es hier einen tatsächlichen Bedarf, insbesondere im Hinblick auf 3.1.6? / Czy istnieje rzeczywista potrzeba, szczególnie w odniesieniu do 3.1.6?										
3.1.6	Zusammenarbeit bei Genehmigungsverfahren mit grenzüberschreitender Wirkung verbessern	Poprawa współpracy w postępowaniach o wydanie zezwoleń o oddziaływaniu transgranicznym												
3.1.7	Zivilgesellschaftliche Akteure für die grenzüberschreitende Zusammenarbeit im Natur- und Umweltschutz stärken und unterstützen	Wzmocnienie i wsparcie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego we współpracy transgranicznej w zakresie ochrony przyrody i środowiska	Zivilgesellschaftliche Zusammenarbeit unterstützen / Wspieranie współpracy w zakresie społeczeństwa obywatelskiego	MdFE: bisher meines Wissens eher geringe Nachfrage / z tego co wiem, do tej pory popyt był raczej niski										
3.1.10	Natur-Erbe für die Entwicklung des Ökotourismus erschließen	Udostępnianie dziedzictwa przyrodniczego dla rozwoju ekoturystyki	Touristische Potenziale erschließen / Rozwijanie potencjału turystycznego	MdFE: siehe Tourismus / patrz turystyka										
3.2	Erneuerbare Energien und Energiewende / Odnawialne źródła energii i transformacja energetyczna				+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	
3.2.7	Akzeptanz erneuerbarer Energien erhöhen, Notwendigkeit und Wichtigkeit erneuerbarer Energien vermitteln, Energiewende lokal verankern	Zwiększenie akceptacji społecznej dla energii odnawialnych, informowanie o konieczności i znaczeniu energii odnawialnych, zwiększenie wsparcia transformacji energetycznej na szczeblu lokalnym	Bewusstsein für die Energiewende stärken / Wzmocnienie świadomości w zakresie transformacji energetycznej	MdFE: INTERREG ist nicht das vorrangig angesprochene Förderprogramm / INTERREG nie jest priorytetowym programem finansowania										
3.3	Klimawandel und Anpassung an den Klimawandel, Klimaschutz / Zmiany klimatu i adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona klimatu				+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	
3.3.1	Wissen und Bewusstsein für den Klimaschutz, den Umweltschutz und die Folgen des Klimawandels weiter stärken	Poszerzanie wiedzy i świadomości w zakresie ochrony klimatu, ochrony środowiska i konsekwencji zmian klimatu	Durch gemeinsame Ansätze den Klimaschutz verbessern, Anpassung an den Klimawandel unterstützen / Poprawa ochrony klimatu poprzez wspólne działania, wspieranie adaptacji do zmian klimatu				4	-	o	3				
3.3.2	Gemeinsame Strategien und Konzepte für den Klimaschutz, die Anpassung an den Klimawandel und die Vorsorge bezüglich der damit verbundenen Risiken entwickeln und umsetzen	Opracowanie i wdrażanie wspólnych strategii i koncepcji w zakresie ochrony klimatu, adaptacji do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku, które niosą ze sobą te zmiany		MdFE: scheint hier der relevanteste Aspekt / wydaje się być najbardziej istotnym aspektem				5	o	+	4			
3.3.3	Integrierte Projekte zur Klimafolgenanpassung und zum Klimaschutz stärken und über sämtliche Handlungsschwerpunkte priorisieren	Wzmocnienie zintegrowanych projektów dotyczących adaptacji do zmian klimatu i ochrony klimatu oraz nadanie im priorytetu we wszystkich obszarach działań						4	+	+	5			
3.3.4	Naturbasierte Maßnahmen (Moore, Wald, Retentionsflächen) aktivieren	Aktywowanie działań opartych na potencjale przyrodniczym (tereny podmokłe, lasy, obszary retencyjne)						4	+	+	2			
4	Verkehrswende und Mobilität / Transformacja systemów transportowych i mobilność				+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	+ / o / -	+ / o / -	5 ... 1	
4.1	Potenziale der nachhaltigen Mobilität im Umweltverbund im grenzübergreifenden Kontext nutzen	Wykorzystanie potencjału zrównoważonej mobilności w sensie "transportu ekologicznego" w kontekście transgranicznym	Nachhaltige barrierefreie Mobilität im grenzübergreifenden Kontext unterstützen / Wspieranie mobilności zrównoważonej bez barier w kontekście transgranicznym				5							
4.2	Ein grenzüberschreitendes System attraktiver Verbindungen und Umsteigemöglichkeiten entwickeln	Wypracowanie transgranicznego systemu atrakcyjnych połączeń i możliwości przesiadkowych		MdFE: in Summe, ja - v. a. was Verbindungen, Tickets, Tarife und Fahrgastinformationssysteme anbelangt / w sumie, tak - szczególnie w zakresie połączeń, biletów, taryf i systemów informacji pasażerskiej				5						
4.3	Grenzüberschreitende Angebote, Tickets und Tarife sichern und weiter ausbauen, Barrierefreiheit gewährleisten	Zabezpieczenie i rozszerzenie transgranicznych ofert, biletów i taryf, zapewnienie dostępności bez barier						5						
4.4	Gemeinsame Informationssysteme aufbauen	Tworzenie wspólnych systemów informacji						5						
4.5	Ausbau des grenzübergreifenden (Rad-) Wegenetzes auch im Hinblick auf Anbindung des Natur- und Kulturerbes im gesamten Programmgebiet	Rozwój transgranicznej sieci tras (rowerowych), również w celu dostępności dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na całym obszarze objętym programem					5							
4.6	Erschließung der ländlichen Räume verbessern	Poprawa dostępności obszarów wiejskich		MdFE: 4.6 nicht Schwerpunkt von INTERREG / 4.6 nie stanowi priorytetu dla INTERREG			3							
4.7	Nachtzugverbindungen reaktivieren, Kulturlzug weiterführen, den Flughafen Zielona Góra Babimost grenzübergreifend anbinden	Reaktywacja nocnych połączeń kolejowych, kontynuacja „Pociągu do kultury”, zapewnienie połączenia transgranicznego Portu Lotniczego Zielona Góra Babimost		MdFE: 4.7 Leistbarkeit aus INTERREG fraglich / 4.7 Możliwości finansowe w ramach INTERREG wątpliwe ULV B-BB: Anbindung eines einzelnen Flugplatzes kann keine Handlungsstrategie sein, deshalb den Teil streichen / Połączenie jednego lotniska nie może stanowić strategii działania, w związku z czym należy usunąć tę część			3							
4.9	Zweigleisigen Ausbau und Elektrifizierung aller deutsch-polnischen Bahnstrecken unterstützen	Wspieranie modernizacji dwutorowej i elektryfikacji wszystkich polsko-niemieckich linii kolejowych		UMWL: Ze względu na begrenzte Mittel im Programm sollten Projekte, die hohe Kosten verursachen, eingeschränkt werden										
4.10	Förderung der Entwicklung des kombinierten Verkehrs	Wspieranie rozwoju transportu multimodalnego	Grenzüberschreitende Verkehrsinfrastruktur ausbauen / Rozbudowa transgranicznej infrastruktury transportowej	ULV B-BB: Priorität soll auf der Förderung des kombinierten Verkehrs liegen, da hier der höchste Innovationswert zu erwarten ist; unsere Bewertung bezieht sich hier NUR auf 4.10 / Priorytetem powinno być promowanie transportu kombinowanego, ponieważ to właśnie tam można oczekiwać największej wartości innowacyjnej; nasza ocena w tym zakresie odnosi się TYLKO do punktu 4.10										
4.11	Ausbau des regionalen und lokalen Straßennetzes	Modernisierung der regionalen und lokalen Straßennetze		MdFE: Förderung von Verkehrsinfrastruktur überfordert das Programm / Wsparcie dla infrastruktury transportowej ist nadmiernem obciążeniem dla programu UMWL: Ze względu na begrenzte Mittel im Programm sollten Projekte, die hohe Kosten verursachen, eingeschränkt werden ULV B-BB: Straßenbau streichen !!! / Skreślić budowę dróg !!!										
4.12	Weitere Quermöglichkeiten über die Oder und die Lausitzer Neiße prüfen, einschließlich Fährverbindungen	Analiza dalszych możliwości przepraw przez Odrę i Nysę Łużycką, włącznie z przeprawami promowymi	Grenzüberschreitende Erreichbarkeit verbessern / Poprawa dostępności transgranicznej	ULV B-BB: Priorität sollten Fährverbindungen haben, unsere Bewertung bezieht allein darauf / Priorytetem powinny być połączenia promowe, nasza ocena odnosi się tylko do tego										
4.13	Die Verbesserung der Nutzbarkeit und der Schiffbarkeit von Wasserstraßen, und insbesondere der Oder-Wasserstraße, unterstützen	Wspieranie poprawy użyteczności i żeglowności dróg wodnych, w szczególności Odrzańskiej Drogi Wodnej	Grenzüberschreitende Wasserstraßen ausbauen / Udrożnienie transgranicznych dróg wodnych	UMWL: Ze względu na begrenzte Mittel im Programm sollten Projekte, die hohe Kosten verursachen, eingeschränkt werden Ze względu na begrenzte Mittel im Programm sollten Projekte, die hohe Kosten verursachen, eingeschränkt werden Euroregion Spree-Neiße-Bober e.V.: entsprechende Maßnahmen sollten über andere Förderinstrumente realisiert werden / odpowiednie inwestycje powinny być wdrażane za pomocą innych instrumentów finansowania										

[illegible]